

No: 38 – Mahreç İşareti

ERZİNCAN BAKIR İMALAT VE EL İŞLEMECİLİĞİ SANATI

Tescil Ettiren

ERZİNCAN TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 18.09.2001 tarih ve 24527 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname’ nin 12 nci maddesi gereğince 27.08.2002 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Değişiklik İlanı:

17.06.2019 tarih ve 55 sayılı Bülten

Tescil No	: 38
Tescil Tarihi	: 27.08.2002
Başvuru No	: C2001/009
Başvuru Tarihi	: 25.06.2001
Coğrafi İşaretin Adı	: Erzincan Bakır İmalat ve El İşlemeciliği Sanatı
Ürün Adı	: Bakır ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Fevzipaşa Caddesi nu:19 ERZİNCAN
Coğrafi Sınırı	: Erzincan ili ve ilçeleri: Erzincan, Üzümlü, Çayırılı Tercan, Mercan, Kemah, Refahiye, İliç, Kemaliye, Otlukbeli.
Kullanım Biçimi	: Coğrafi işaretin adı olan Erzincan Bakır İmalat ve El İşlemeciliği Sanatı ifadesi tek başına ya da marka ile birlikte ürünün üzerinde kullanılır.

Kullanılacağı Ürün Çeşitleri: 1-Duvar Tabakı (simler, resimli tabaklar, saatli tabaklar vs.) 2- Biblo çeşitleri(ibrik güğüm, vazö vs.) (500 çeşit isimleri var, sürekli yeni tasarım yapılmaktadır.) 3-Ev gereçleri (sürahi, semaver, tabak tepsi, çay takımı, kahve takımı, kazan, debbe, sağan, iştir, hamam tası, tencere) Bu üç ana çeşitlere ait her birinin 500'ün üzerinde çeşitleri bulunmaktadır.

Ürünün Mahreç Adının Kullanılacağı Bölge: Erzincan ili ve ilçeleri; Erzincan, Üzümlü, Çayırılı, Tercan, Mercan, Kemah, Refahiye, İliç, Kemaliye, Otlukbeli.

Ayrt Edici Özelliği: İşlemeci ustalarca özel tasarlanan şekillerin “Oyma Tekniğiyle” tekli kalemle bakır üzerine çıkarılması işlemidir. Bu işlemeciliği yapacakların, ustaların yanında çıraklık sistemiyle yetişmiş ustalar olması gereklidir. İyi bir işlemeci ustası 10-15 yılda yetişir.

İşleme ve Ürünün Tanımı: Külçe halinde gelen hammaddeyi levha haline dönüştürüp elde ve tezgâhlarda şekillendirerek, sanatkârın tarihten gelen birikim ve ince nakış ile 104 elden geçirerek ortaya koyduğu bir sanat eseridir. İyi bir işlemeci ustası 10-15 yılda yetişir.

Ürünün Üretim Tekniği ve Üretim Şekilleri: külçe halindeki hammadde bakır hattanesinde ocaklarda eritilir, kalıplara dökülür. Kalıplara dökülen bakır, üretilecek ürünün özelliğine göre silindirden (VALS Tezgâhları) geçirilerek kalınlığı ayarlanır. Silindirden geçerken sertleşen bakır tekrar fırınlarda tavlânır. Bu işlem istenen ölçüye gelinceye kadar tekrar tekrar yapılır. Levha haline gelen bakır daire makaslarında istenen ebatlarda kesilir. Kesilen levhalar yaklaşık 500 çeşit kalıplara göre, ustasına ve kendine özel bir şekilde sıvama tezgâhlarında, mazgala yardımıyla birkaç işlemle şekillendirilir. Küçük parçalar direkt tezgâha girer, büyük parçalar için ayrıca kovan basılır. Tekrar tavlandıktan sonra sıvama tezgâhlarında kalıplar üzerinde şekillendirilir.

Kimyasal Özellik: Bakır, üzerinde yapılan her işlemde sertleşir. Bundan dolayı her işlem sonunda tavının alınması gerekir. Yapılan ürün kalıptan çıkınca polisaj makinelerinde parlatılır. Lehim ve kaynak işlemleri yapılır., tekrar polisaj girer, üzerlerindeki yağ temizlenmesi için 90 °C 'lik sıcak deterjanlı suda yıkanır. Kavak ağacından elde edilen ince hızar talaşıyla kurulanır. Üzerlerindeki talaş tekrar fırçayla silinerek vernik işlemi yapılır, kurulandıktan sonra belirli yerlere bant çekilerek boyaya şekil verilir, tabancayla boyama işlemi yapılır. Boyanan ürün fırınlanarak kurutulur. Boyanın kalitesi ürün üzerindeki ayırt edici özellik olarak görünür. İmalatı yapılan ürünler, boyanın sertleşmesi için işlemeye girmeden önce 7-10 gün süreyle bekletilir.

İşleme: İşlemeci ürünün işleme tarzını kafasında tasarlar, bir işlemeci binlerce desen çıkardığı gibi, her işleme ustasının kendisine özgü bir tarzı ortaya çıkmaktadır. Bakırın kararmaması için tekli kalemle işlemenin yapılması gerekir. Böyle işlenen eser 100 sene kararmaz.

Tasarlanan şekiller “Oyma Tekniğiyle” tekli kalemle bakır üzerinde desenin şablonunu çıkarır. Daha sonra tekli kalemle ara işlemini yapar, gümüş kaplamaya hazır hale getirir. Sonra dolgu kalemiyle gümüş kaplanacak yerler doldurulur. Ürün üzerinde özel bir formülle hazırlanmış gümüş-nitratta gümüş kaplama yapılarak işleminin ikinci aşamasına geçilir. Mısır kalemiyle, kalan işlenmemiş yerler(desenlerin eksik kalan kısımları işlenir. Bu işlemeden sonra ürün kırımızı beyaz renk alır.) Ürünün oksitlenmemesi için üzeri şeffaf ve kaliteli vernikle verniklenir.

Sanatkâr tarafından özel hazırlanmış kaliteli selülozik, şeffaf vernik, sanatın sanatkâr yönünden ayırt edici özelliğidir. Son olarak; 24 saatlik beklemeden sonra ürün satışa hazır hale getirilir.

Mine İşleme: Bu ürünler ayrıca bakır üzerine mine işleme olarak da işlenmektedir. Tüm bu tarzda ortaya çıkan bakır ürünleri üzerine mine işleme olarak yapılması ikinci bir ürünü ortaya çıkarmaktadır.

Şekillendirmede Kullanılan Malzemeler: Yağ fırçası, deve boynu, top mazgara (büyük/küçük), yassı mazgara, kordon makarası, tırtıl, el ağacı.

İşlemede Kullanılan Aletler: Pergel, kalemler, su zımparası, bilevi taşı, cetvel, yağlı metal kalemi.

İşlemede Kullanılan Kalemler: Tekli kalem, dolgu kalemi, çiftli kalem, çıtıpıt kalem, mısır kalemi, tarama kalemi.

Denetleme: Denetim, Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası koordinatörlüğünde; Erzincan Ticaret ve Sanayi Odasından bir kişi, Erzincan Kültür Müdürlüğünden bir kişi, Erzincan Esnaf ve Sanatkarları Odaları Birliğinden iki kişi olmak üzere toplam dört kişiden oluşacak denetim mercii tarafından, tescil belgesinde belirtilen ürünün ayırt edici özelliği ile ürünün üretim şekli ve tekniğine uygunluğu için yılda bir defa ve şikâyet halinde veya ihtiyaç üzerine ise her zaman denetim denetimleri yapılır. Her rutin denetleme öncesi denetim mercii toplantı yapıp denetlenecek olan yerlere göre bir denetleme planı yapar.

Tescil ettiren koordinatörlüğünde, denetim mercii kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir.